

Rett til videregående opplæring og trekkordning til eksamen i videregående opplæring for voksne

Utdanningsdirektoratet har skrevet om retten til videregående opplæring og trekkordning til eksamen i videregående opplæring for voksne.

TOLKNINGSUTTALELSE | 31.05.2019

Gjelder

- Opplæringslova - § 4A-3 Rett til vidaregåande opplæring for vaksne

Utdanningsdirektoratet sendte den 19.11.2018 et brev til Akershus fylkeskommune med kopi til alle fylkesmannsembetene og fylkeskommunene på bakgrunn av henvendelse datert 26.06.2018 og 22.01.2018. I etterkant har vi mottatt oppfølgingsspørsmål fra Fylkesmannen i Hedmark i e-post 03.12.2018 som gjelder voksne som ikke følger hele løpet. Embetet ønsket avklaring på trekkordning knyttet til de andre fagene enn de som ble omtalt i vårt brev.

Utdanningsdirektoratet har på bakgrunn av dette valgt å oppdatere vårt svar som ble sendt ut i brev datert 19.11.2018.

Vi finner det hensiktsmessig å avklare noen begreper og kort gjøre rede for retten til videregående opplæring for voksne og fylkeskommunens plikter, før vi går inn på eksamen og trekket til eksamen for voksne i videregående opplæring.

Begrepsbruk

Vi er kjent med at begreper som «23/5-regelen» og «6-packen» brukes når man omtaler «23/5-søkere» og de 6 fagene som inngår i minimumskravet til generell studiekompetanse etter forskrift om opptak til høyere utdanning § 2-1. Dette er begreper som knytter seg til **opptak** til høyere utdanning. Dette er ikke begreper som brukes i opplæringsloven (oppl.) eller forskrift til opplæringsloven (forskriften). På eksamenskonferansen i Bodø i 2016 ble det gitt informasjon om trekkordningen ved eksamen i videregående opplæring for voksne. Det ble delt ut en presentasjon som het «Veien til generell studiekompetanse utenom vg3 påbygging til generell studiekompetanse». Presentasjonen viser til hvilken trekkordning som gjelder for «vg4 påbygg», «23/5-regelen» og «6-packen». Det å referere til en trekkordning for «23/5-søkere» og «6-packen» blir misvisende, ettersom den viser til begreper utenfor opplæringsloven med forskrifter. Vi ber dere derfor om å se bort fra den.

Voksnes rett til videregående opplæring og fylkeskommunens plikter

Den voksne skal i søknaden føre opp den ønskede sluttkompetansen. Voksne søkere med rett til videregående opplæring etter § 4A-3 skal til vanlig få tilbud om opplæring i samsvar med den sluttkompetansen de ønsker. I vurderingen skal det legges vekt på de mulighetene den enkelte har til å oppnå yrkes- eller studiekompetanse (etter opplæringsloven), jf. forskriften § 6-45 tredje ledd. Fylkeskommunen skal fatte vedtak om inntak og i enkeltvedtaket skal det blant annet gå frem hva slags sluttkompetanse den voksne får tilbud om og opplæringstilbudet den voksne får, jf. forskriften § 6-47.

Dersom den voksne får et opplæringstilbud etter oppl. § 4A-3 som leder frem til yrkeseller studiekompetanse (etter opplæringsloven), skal det gå frem av vedtaket. Fylkeskommunens plikter går frem av oppl. §§ 13–3, jf. § 4A–4. Vi presiserer at retten til videregående opplæring for voksne etter oppl. kap. 4A ikke er begrenset av forskrift om opptak til høyere utdanning § 2-1. Det betyr at:

- Retten til videregående opplæring etter oppl. § 4A-3 er knyttet til den voksnes ønskede sluttkompetanse (yrkeskompetanse og/eller studiekompetanse).
- Den voksne kan ha rett til videregående opplæring (forutsatt at den voksne oppfyller vilkårene) som går utover de seks fagene som er minimumskravet til generell studiekompetanse etter forskrift om opptak til høyere utdanning § 2-1. Det vil avhenge av den voksne ønskede sluttkompetanse.
- Fylkeskommunen kan ikke selv velge å bare tilby opplæring kun i de 6 fagene som er nødvendig for å oppnå generell studiekompetanse etter reglene om opptak til høyere utdanning.

Fylkeskommunen skal også gi tilbud til voksne uten rett etter oppl. § 4A–3, jf. oppl. § 13–3.

Opplæringsløpet og eksamen for deltakere

Videregående opplæring etter § 4A-3 skal tilpasses behovet til den voksne. Fylkeskommunen har altså plikt å tilrettelegge opplæringen i samsvar med den enkeltes livssituasjon, forutsetninger, evner og behov. Det sistnevnte er i første rekke knyttet til tid, sted, lengde, progresjon og at opplæringen bygger på den voksnes formal- og realkompetanse. Det betyr at det vil være stor variasjon i hvilke fag den voksne har behov for opplæring i og hvordan opplæringsløpet legges opp.

Eksamen skal være i samsvar med læreplanverket og deltakeren går opp til eksamen i hele faget jf. forskriften § 4-18 første ledd. I videregående opplæring fastsetter læreplanen i det enkelte faget om og når i opplæringsløpet det skal være eksamen i faget. Det går også frem av læreplanen for fag om deltakeren skal opp til eksamen i faget eller kan trekkes ut, hva slags eksamensform det skal være, og om eksamen er lokalt gitt eller sentralt gitt, jf. forskriften § 4-18 fjerde ledd. I vurderingsordningen i læreplanen går det ikke eksplisitt frem hva som gjelder for deltakere. Deltakere skal følge det som gjelder for elever, men med de tilpasninger som følger av kapittel 4A, jf. oppl. § 4A-6.

Dette gjelder alle deltakere som får opplæring etter opplæringsloven § 4A-3.

Gjennomføring av trekk til eksamen

Når det gjelder gjennomføring av trekk til eksamen, må vi skille mellom

- deltakere som tar ett eller flere fag med mål om å fullføre «et helt løp», dvs. deltakere som skal oppnå vitnemål som dokumentasjon på fullført opplæringsløp som gir studie- eller yrkeskompetanse etter opplæringsloven, og
- deltakere som av ulike grunner bare tar ett eller flere fag, men som **ikke** ønsker vitnemål/studie- eller yrkeskompetanse etter opplæringsloven. Disse deltakerne har kun behov for kompetansebevis som dokumentasjon på gjennomført opplæring.

Deltakere som skal oppnå vitnemål

Deltakere som tar videregående opplæring for å oppnå vitnemål som dokumentasjon for fullført opplæringsløp som gir studie- og eller yrkeskompetanse etter opplæringsloven, må oppfylle kravene til vitnemål, og fylkeskommunen må sørge for at trekket til eksamen gjennomføres i samsvar med det som går frem av vårt rundskriv Udir-2-2018 om Trekkordning ved eksamen. Dette gjelder uavhengig av omfanget av opplæringen deltakeren får. Vi presiserer at dette også gjelder deltakere som tar vg3 og vg4 påbygging til generell studiekompetanse. Selv om fagene tas over flere år, gjelder de samme reglene for trekk og gjennomføring av trekk til eksamen. Det betyr bl.a. at:

- skriftlig eksamen i norsk hovedmål er obligatorisk for **alle** deltakere i norskfaget,

ref. vurderingsordningen i læreplanen for norskfaget. Dette gjelder uavhengig av om deltakeren får opplæring i norskfaget alene eller i kombinasjon med andre fag, eller om deltakere tar vg3 eller vg4 påbygging til generell studiekompetanse

- dersom vurderingsordningen i læreplanen angir at et fag er et trekkfag, skal deltakeren være med i trekket til eksamen
- fylkeskommunen må sørge for at trekkene til eksamen gjennomføres i tråd med rundskrivet Udir-2-2018, slik at deltakeren oppfyller kravet til antall eksamener osv. ved endt opplæring.

Deltakere som ikke har behov for vitnemål

Deltakere som ikke har som mål å oppnå vitnemål etter opplæringsloven, vil typisk være voksne som ønsker studiekompetanse etter reglene om opptak til høyere utdanning (f.eks. 23/5 regelen), og som har fått innvilget opplæring etter oppl. § 4A-3 i et eller flere av studiekompetansefagene. Eksamen for deltakerne skal følge det som går frem av vurderingsordningen i læreplanen i det aktuelle faget, se avsnittet over om opplæringsløp og eksamen. Fordi disse deltakerne ikke har som mål å oppnå vitnemål, trenger ikke kravet til antall eksamener å være oppfylt. Deltakeren vil få utstedt et kompetansebevis som dokumentasjon på gjennomgått videregående opplæring. Det betyr at:

- skriftlig eksamen i norsk hovedmål er obligatorisk for alle deltakere i norskfaget, ref. vurderingsordningen i læreplanen for norskfaget. Det gjelder med andre ord for **alle** deltakere, uavhengig av om de får opplæring i norskfaget alene eller i kombinasjon med andre fag.
- dersom vurderingsordningen i læreplanen angir at et fag er et trekkfag, skal deltakeren være med i trekket til eksamen. Det kan føre til at noen deltakere blir trukket ut til flere eksamener, mens andre blir trukket ut til færre.

Vår referanse: 2018/20040